

Motto : *Fără cinste și legalitate asanarea
țării este imposibilă*

SIC COGITO...

REVISTĂ PERIODICĂ

Director : **Dr. VICTOR CORBUL**, medic-colonel în retragere
Redactor : **CLUJ**, Str. Gen. Grigorescu Nr. 16.

NB. Toată revista fiind scrisul meu, articolele nu sunt semnate aparte.

Falimente și concordate, deponenți, comercializări, inflație, gazetari iresponsabili.

I. — Falimentele și concordate se țin lanț; se motivează cu criza generală; se poate!... eu cuget însă că lucrurile nu stau tocmai așa; falimentele și concordatele străine au atins foarte puțin, unele de loc, băncile, societățile noastre! Eu cred, că în dosul fiecărui faliment, concordat, se află un punct nebulos: o seamă de oameni, după lichidarea respectivei bănci ori societăți, se aleg cu averi de milioane, iar deponenții și acționarii pot sufla — pe ardeleneste — în drâmbă. În multe cazuri de cereri de concordat, etc. a fost și o anumită nizuință de a evada la timp dinaintea datorințelor, ce le-ar fi încumbat în urma legii pentru conversiunea datoriilor agricole, etc. despre care s'a știut deja cu luni înainte, că se va aduce, cu atât mai mult, căci mai numai băncile minoritare resp. evreiești au cerut concordate și falimente, ceace dă puțin de meditat!...

Eu cuget, că în toate cazurile de faliment, concordat sunt de vină: directorul general, directorul executiv, întreg consiliul de administrație și censori, precum și contabilul-șef; admit că la o societate, la o bancă, un funcționar poate să sustragă anumite sume, dar numai scurt timp; dar că o societate, o bancă să se apropie de faliment și toți cei mai sus amintiți să nu poată observa la timp acest lucru... e imposibil!... din contră

ei toți sunt vinovați la prăbușirea băncii, societății, căci la compunerea bilanțurilor anuale pun la activul societății, băncii tot felul de poziții (imobile, materiale, etc.) cu o valoare de 3—4 ori mai mare ca în realitate, umflă bilanțul cât numai pot, ca să rezulte un beneficiu net cât de mare, căci atunci pot primi tantieme și jetoane grase;... ba uneori au la finea anului abia câteva zeci de mii venit net în bani și totuși arată un beneficiu net de zeci de milioane;... de sine se înțelege în materiale, a căror valoare o umflă în speranța tantiemelor mari și apoi nefiind bani gata, aleargă după împrumuturi de milioane ca să poată plăti tantiemele și jetoanele d-lor directori, ai cons. de adm. și censori... câtă cinste și desinteresare!?... consiliile de adm. și censori sunt viermele, care sugă vlaga celor mai multe bănci și societăți!... oare nu ar fi timpul să fie îngrădiți cu cele mai severe legi?...

Eu cuget, d-lor Miniștri de justiție și finanțe, că ar trebui adusă o lege, conform căreia îndată ce o bancă, societate cere concordat, faliment, toți cei responsabili: directorul general, dir. executiv, membri consiliului de adm. și censori, precum și contabilul-șef să fie imediat arestați fără nici o considerare și să fie făcuți responsabili cu toată averea lor!

Cauțiunile fixate în proiectul bancar pentru domni de mai sus sunt prea mici, ajung numai pentru băncile, societățile cu un capital până la 20 milioane, pentru cele cu un capital mai mare, cauțiunile fixate ar trebui să fie mai mari, în proporție cu capitalul, căci numai atunci vor putea fi constrânși să lucreze în interesul băncii, societății.

* * *

II. — Deponenți. Intrucât privește năvala deponenților asupra băncilor, acestea ar trebui să țină strict condițiunile de replătire din statute, pe cari fiecare deponent le află în libelul de depunere; de altă parte deponenții ar trebui să aibă atâta pricepere, că o bancă nu poate ține toți banii gata pentru replătire, căci atunci de unde ar putea plăti deponenților dobânzi? Statul ar trebui să întocmească o lege, că în timp de criză, când oamenii dau năvală la ghișee, să se plătească numai sume mici de 5—10 mii lei și-și acelea numai în răstimpuri mai mari.

* * *

III. — Comercializări. În timpul din urmă se comercializează întreprinderile conduse până mai ieri în regie proprie: așa uzinele electrice, uzinele de apă ale orașelor, etc. și la toate

se aşează consilii de administrație și censori, iar lumina și apa în orașe devine mai scumpă ca în regia proprie, deoarece consiliile de adm. etc. înghit din venit milioane în formă de tantieme și diurne. Oare de ce este nevoie ca să se deie tantieme? nu au depus aci nici un ban; aci nu este vorba de o societate fondată pentru câștig, ci pentru binele public și dacă la finea anului rezultă ceva beneficiu, acela să fie al orașelor; cu milioanele, ce se împart ca tantieme consiliilor de adm. etc., orașele ar putea face față nevoilor, ce le au cu șomerii!...

Eu cuget d-lor Ministrii de justiție, finanțe și interne, că ar trebui adusă o lege, prin care să se statorească, că la comercializarea uzinelor electrice, de apă, etc. ale orașelor să nu se deie consiliul. de adm. etc., nici un fel de tantieme, ci numai diurne pentru ședințele, la cari iau *efectiv* parte, iar funcționarii conducători să nu poată fi membri în consiliile de adm.

IV. — Inflație. O seamă de oameni sunt pentru inflație; cer mărirea emisiunii, fără să cumpănească bine urmările posibile; eu cuget, că noi nu avem nevoie de inflație, cel mult o emisiune de vre-un miliard, căci bani sunt: parte sunt trimiși în străinătate, *mare parte* sunt puși la ciorap, iar băncile, din cauza nervozității deponenților, se mențin rezervate. Această stare de lucruri se datorește în mare parte presei noastre; unele gazete, în articolele de pe pagina primă, amenință cu exproprierea capitalului, ștergerea tuturor datoriilor, fac aluzie la mișcări de răsvrătire, etc. și atunci nu e de mirat că oamenii atât la orașe cât și la sate adună bani la ciorap, ori, cari pot îi trimite în străinătate!... căci altmintrelea cum se poate explică faptul,— că pe timpul când leul valora numai 1.80 cen-time elvețiene și prețurile în țară erau de 2—3 ori mai ridicate ca acuma, se afla bani destui și se făcea tot felul de cumpărături, deși emisiunea Băncii Naționale pe atunci era numai de vre-o 14—15 miliarde, iar acuma, când avem vre-o 22 miliarde emisiune și prețurile sunt de 2—3 ori mai mici... nu se află parale!...

Eu cuget că Ministerul de finanțe în înțelegere cu Banca Națională ar trebui să probează cu o *stampilare* a banilor, eventual cu altceva, ca banii să fie redați circulații.

V. — Gazetari iresponsabili. Eu cuget că gazetele nu ar trebui să se amestece așa impetuos în unele cazuri de faliment, concordat (cum a fost cazul Eskenazy, Blank, etc.) făcând reproșuri Băncii Naționale; Banca Națională nu poate arunca banii

contribuabililor numai de dragul gazetelor; ea va cerceta totdeauna temeinic cauzele prăbușirii și va ajuta numai acolo, unde va afla că o ajutorare să împacă cu principiile de onestitate bancară și cu răspunderea ce o are pentru banii contribuabililor! Gazetarii strigă, știu ei pentru ce strigă, iar când văd că au dat greș, cum a fost în cazul Eskenazy, etc., tac ca și cum nu ar mai exista!... dacă vre-odată succede ceva, atunci... am spus noi,... noi am fost primii cari am atras atențiunea... noi...!

Peste tot tonul, în care scriu unele ziare din capitală, lasă mult de dorit; datoria presei nu este numai de a critica, — de multe ori în un mod foarte dur, — ori de a ponegri... presa bună trebuie să fie în primul rând educatoare, îndrumătoare pe căi bune și nu a cobîi încontinuu, a înfrică ori a îndemna prin scrisul său, mai ales pe cei slabi de înger, la ilegalități ori desnădejde, ci din contră a-i întări în speranța zilei mai bune de mâine!... Altfel erau gazetele, înainte de asta cu câteva decenii — cel puțin în Ardeal!...

Salariile și pensiile în restanță statistică.

Funcționarii și pensionarii se plâng că nu ar fi plătiți de 2—3 luni. Ca să mă conving întrucât aceste plângeri sunt adevărate și cari funcționari și pensionari anume nu sunt plătiți, voiesc să fac o statistică. Pentru funcționarii și pensionarii mici și mijlocii, am date din prisosință, toate gazetele mi le oferă zilnic. Aș ruga respectuos pe d-l Ministru de finanțe ca să binevoiască a da ordin unui contabil din minister, ca să întocmească un tablou despre toți ministrii, subsecretarii de stat, secretarii generali, inspectorii generali, directorii generali și alți funcționari înalți de prin ministere, precum și despre parlamentarii, cari nu și-au primit încă salariul și diurnele pe luna Decembrie a. c., deoarece despre aceștia gazetele nu-mi oferă datele necesare, se vede că ei nu se plâng gazetelor ca ceilalți despre situația lor amărâtă, ci supoartă cu mai multă abnegare mizeria generală!; totodată comunic respectuos și aceia, că eu, ca cetățean de ordine, înregistrez numai plângerile celor ce sunt la curent cu impozitele!...

